

УДК 712.796

ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПАРКІВ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ

АБИЗОВ Вадим, ПРОКОПЕНКО Софія
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
sofiia.prokopenko@gmail.com

Наведено результати дослідження щодо сучасної практики організації парків активного відпочинку та їх типології. Надано рекомендації щодо їх класифікації. Метою дослідження є систематизація та виявлення типологічних особливостей парків активного відпочинку як сучасної форми організації ландшафтного простору. Запропонована типологія може бути покладена в основу для подальшої розробки відповідних дизайн-проектів парків активного відпочинку.

Ключові слова: парк, активний відпочинок, типологія, класифікація, дизайн.

ВСТУП

Парк активного відпочинку являє собою сучасну форму організації суспільного простору, яка задовольняє громадську потребу у відпочинку, фізичному розвитку, психологічному розвантаженню людини в умовах стрімкої урбанізації. Сучасна людина відчуває гостру потребу в активному способі життя, тому що більшу частину свого часу перебуває під впливом стресу та рутинної й часто сидячої роботи. Функціональна структура парків має відповідати сучасним запитам суспільства, а також забезпечувати комфортність перебування людей в його межах. В той же час існуюча типологія парків не відповідає сучасним реаліям та потребам щодо їх функціонального призначення і потребує подальшого вдосконалення, в тому числі, стосовно структури парків активного відпочинку.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Проблема проектування сучасних парків активного відпочинку є дуже актуальною у зв'язку зі зростаннями рівня урбанізації, де кількість озелених зон для відпочинку поступово зменшується. Одночасно з цим, можна прослідкувати тенденцію підвищення зацікавленості певних верств населення у активних видах відпочинку. Протягом останніх десятиліть великої популярності набувають екстремальні види спорту, але відповідні відкриті простори для заняття такими видами спорту відсутні або не відповідає міжнародним нормативам, які б забезпечили достатній рівень безпеки їх відвідувачів.

Таким чином, парки активного відпочинку набирають популярність серед населення, що обумовлює розуміння засад їх класифікації та формування. Мета даного дослідження полягає в узагальненні існуючої практики та визначенні типології парків активного відпочинку, що в подальшому дозволить розробити рекомендації щодо їх дизайн-проекування. Окрім того, така типологія буде сприяти удосконаленню організації парків активного відпочинку та може лягти в основу для складання завдань на їх проектування в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Парк активного відпочинку – це один з найбільш актуальних та затребуваних видів парків, який забезпечує достатній рівень фізичного розвитку для дітей, а також дає можливість підтримувати фізичну форму та здоров'я для дорослих поколінь. За останній час парки відпочинку набувають нових ознак і змін у функціональній організації. Однією з фундаментальних причин даних змін стають диференційовані потреби різних користувачів парків.

Хоча великим попитом користуються парки спортивного спрямування, нинішні умови їх експлуатації демонструють певну невідповідність їх запитам користувачів. Потреби сучасної людини не обмежуються наявністю спортивних тренажерів і баскетбольних майданчиків, а характеризуються бажаннями урізноманітнення свого життя активною спортивною діяльністю з елементами екстремальності та підтримки фізичного стану водночас. На даний час, організація спортивних парків свідчить про недосконалість їх організації та відсутність обізнаності у особливостях окремих їх типів. Таким чином, дане явище спричиняє девіантну поведінку серед молоді, яка не має простору для реалізації свого творчого, фізичного потенціалу, а також відсутність змоги самоствердження серед однолітків.

Парк – це соціокультурний простір, що має формуватися із урахуванням містобудівних, екологічних, природно-кліматичних, технічних, ергономічних, ергономічних та естетичних факторів. Неврахування будь-якого із даних факторів призводить до стрімкого погіршення стану парку та його занепаду в найближчому майбутньому.

Наявна типологія парків активного відпочинку нашої країни не містить даних про спеціалізовані парки, наприклад, екстрим-парки, які дуже поширені за кодоном і проекти яких повсякчас реалізуються за межами нашої країни. Слід відзначити, що це новий тип парку для України і потребує виокремлення у існуючій класифікації парків активного відпочинку.

У західних країнах широкою популярністю користуються спеціалізовані парки – для гольфу, для роликкових ковзанів, скейт-парки, скеледроми, так і багатофункціональні комплекси, які містять велику спортивну зону, що поділена на сектори [1]. Закордонна типологія виділяє такі види парки активного відпочинку: парки-атракціони; екстрим-парки; башти для тролей та елементів мотузкового парку [2].

Сучасна вітчизняна типологія парків згідно державних будівельних норм виділяє наступні типи за містобудівними та функціональними ознаками: багатофункціональні і спеціалізовані - дитячі, спортивні, зоологічні, ботанічні та ін. [3]. Слід відзначити, що така типологія не виокремлює серед спеціальних парків комплексні екстрим-парки та скейт-парки, мотузкові парки та ін., як типи спортивного парку. Також відсутня інформація щодо їх виокремлення як зовсім нового типу парку. Варто зауважити, що екстрим-парки не раціонально відносити суто до спортивних, оскільки вони не призначені для занять спортом і підготовки спортсменів та проведення змагань.

Ситуацію недосконалої типологізації можна пояснити відсутністю задокументованого актуального переліку спортивних споруд, а також нормативних документів щодо конструкції та основ облаштування сучасних спортивних споруд на території парків [4].

Отже за видами спорту парки активного відпочинку варто поділити на такі: із традиційними видами спорту та екстремальними і нетрадиційними видами спорту.

Розглядаючи парк активного відпочинку за розміщенням або територіальною ознакою, відомий такий поділ на: загальноміські – центральні та периферійні, а також районні, заміські та сільські [3]. Також відома класифікація парків за хронологічними межами функціонування: тимчасові (парки на територіях замороженого будівництва, закинутих виробництв, занедбаних ділянках) і постійні [5].

За віковою ознакою варто виділяти парки активного відпочинку: для дітей, для дорослих, для людей похилого віку та універсальні (для всіх вікових груп). Доцільно виділяти парки за наявністю можливостей відвідування і користування людьми із інвалідністю: парки інклюзивні та універсальні.

За ступенем інтенсивності відвідування варто виділити парки: із високою та низькою щільністю відвідування.

За функціональною насиченістю парки активного відпочинку слід поділяти на: парки із мінімальним набором функцій (для визначеного виду спорту), із середнім набором функцій (містить дві-три зони активного відпочинку), із максимальним набором функцій (містить широкий спектр можливостей для занять як екстремальними видами спорту, так і традиційними, а також направлений на задоволення потреб всіх вікових груп). За кількісним набором видів спортивної направленості виділяються парки активного відпочинку із одним видом та кількома видами спорту.

Також варто виділяти парки активного відпочинку для відпочинку на воді та на суші.

Таким чином, запропонована типологія за різними функціональними ознаками (за віком, ступенем інтенсивності відвідування, видами спорту та ін.) може бути відображена у державних будівельних нормах, що буде в подальшому сприяти розробці

відповідного сучасного дизайну парків із урахуванням їх типологічних особливостей.

ВИСНОВКИ

Формування просторів парків активного відпочинку має відповідати сучасним запитам суспільства. З плином часу парки відпочинку набувають нових ознак і, як наслідок, виникають нові типи парків активного відпочинку, серед яких, відповідно до світового досвіду, слід окремо виділити екстрим-парки. Крім того, за типологічними особливостями парки активного відпочинку слід поділяти на наступні: за територіальним розміщенням; за функціональними і демографічними ознаками, за хронологічними межами функціонування та ін., що буде сприяти їх ефективним дизайнерським рішенням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проектування парку відпочинку зі спортивним ухилом. Жак-боно: веб-сайт. URL: <http://jak.bono.odessa.ua/articles/proektuvannja-parku-vidpochinku-zi-sportivnim.php> (дата звернення: 2.03.2020).
2. СП 31-115-2008. Открытые физкультурно-спортивные сооружения. Часть 4. Экстремальные виды спорта. Свод правил по проектированию и строительству: утв. приказом от 28 авг. 2008 г. № 9. Москва, 2010. 88 с. (Система нормативных документов в строительстве).
3. ДБН Б.2.2-5:2011 Благоустрій територій. Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. [Чинний від 2012-09-01]. Київ, 2012.
4. Крушельницький Р. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих споруд у структурі житлової забудови: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. арх: 18.00.02. Львів, 2014. 21 с.
5. Басько Я. А. Технология реставрации заброшенных парков с минимальными расходами. LXIII International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education. 2019. №1. С. 99-101.

ABYZOV V., PROKOPENKO S. TYPOLOGICAL FEATURES OF FORMATION OF MODERN PARK WITH ACTIVITIES

The results of the research on the current practice of organizing active recreation parks and their typology are presented. Recommendations for their classification are given. The purpose of the study is to systematize and identify the typological features of outdoor recreation parks as a modern form of landscape space organization. The proposed typology can be the basis for the further development of appropriate design projects of active recreation parks.

Key words: park, outdoor activities, typology, classification, design.